

Spis treści

Notki o autorach	11
Założenia i cele naukowe	15
Wstęp	17
Część pierwsza. Zmiany systemowe w zarządzaniu ryzykiem instytucji finansowych	25
1. Współczesne trendy i wyzwania w zarządzaniu ryzykiem finansowym – wprowadzenie (Krzysztof Jajuga)	27
1.1. Ryzyko i zarządzanie ryzykiem – kategorie finansowe	27
1.2. Zarządzanie ryzykiem – rys historyczny	30
1.3. Niektóre tendencje i wyzwania w zarządzaniu ryzykiem finansowym	34
1.4. Tendencje w zakresie regulacji	35
1.5. Zarządzanie ryzykiem w różnych instytucjach	37
1.6. Nowe rodzaje ryzyka	38
1.6.1. Ryzyko systemowe	39
1.6.2. Ryzyko ekstremalne	40
1.6.3. Ryzyko modelu	41
1.7. Tendencje w zakresie organizacji procesu zarządzania ryzykiem	43
1.8. Wyzwania związane z nowymi typami danych	45
1.9. Ryzyko jako klasa aktywów	46
2. Architektura instytucjonalna i regulacyjna w zarządzaniu ryzykiem instytucji finansowych – przegląd nowych rozwiązań (Teresa Czerwińska) ...	48
2.1. Koncepcja zarządzania ryzykiem instytucji finansowych w nowym modelu architektury nadzorczej	48
2.2. Konstrukcja architektury nadzorczej w Unii Europejskiej	50
2.3. Kierunki nowych rozwiązań regulacyjnych i możliwe implikacje ich wdrażania	64
3. Zintegrowany nadzór finansowy a ryzyko instytucji finansowych (Marcin Olszak)	74
3.1. Ograniczanie ryzyka instytucji finansowych jako istota działań nadzoru finansowego	74
3.2. Zintegrowany nadzór finansowy – modele, wady i zalety, przyczyny integracji (synteza)	76

3.3. Komisja Nadzoru Finansowego a ryzyko instytucji finansowych – wybrane aspekty	86
3.3.1. Geneza zintegrowanego nadzoru finansowego w Polsce	86
3.3.2. Komisja Nadzoru Finansowego jako organ nadzoru zintegrowanego w Europejskim Systemie Nadzoru Finansowego – organizacja, zakres i cel nadzoru, zadania i funkcje	88
3.3.3. Komisja Nadzoru Finansowego – w kierunku rzeczywistej integracji organu nadzoru nad rynkiem finansowym w Polsce	93
4. Ryzyko bankowe – zmiany w sektorze bankowym Unii Europejskiej (Małgorzata Zaleska)	97
4.1. Pojęcie ryzyka bankowego i jego rodzaje w ujęciu unijnym	97
4.2. Podstawy prawne zarządzania ryzykiem w Unii Europejskiej	101
4.3. Aktywne ryzyko kredytowe w regulacjach unijnych	104
4.4. Ryzyko płynności – nowe uregulowania	105
4.5. upadłości banków	108
4.6. Zakończenie	110
5. Regulacje makroostrożnościowe sektora bankowego (Piotr Szpunar)	112
5.1. Instytucjonalne aspekty nadzoru makroostrożnościowego	114
5.2. Instrumenty polityki makroostrożnościowej	123
5.3. Instrumenty makroostrożnościowe w regulacjach UE	130
5.4. Instrumenty makroostrożnościowe w małej gospodarce zintegrowanej z UE	140
5.5. Podsumowanie	144
6. Regulacje mikroostrożnościowe sektora bankowego (Monika Marcinkowska)	146
6.1. Cele i rodzaje regulacji ostrożnościowych	146
6.1.1. Cele regulacji	146
6.1.2. Rodzaje regulacji	147
6.2. Najważniejsze bankowe regulacje mikroostrożnościowe	149
6.2.1. Bariery wejścia	149
6.2.2. Ograniczenia zakresu działalności	151
6.2.3. Ingerencje w warunki konkurowania	154
6.2.4. Wymóg zarządzania ryzykiem	158
6.2.5. Wymóg ograniczania ryzyka	162
6.2.6. Wymóg zapewnienia kapitału adekwatnego do skali i ryzyka prowadzonej działalności	165
6.2.7. Ochrona depozytów i innych zobowiązań	171
6.2.8. Przejrzystość informacyjna	171
6.2.9. Monitorowanie banków	174
6.2.10. Nadzór nad działalnością banków	178
6.3. Podsumowanie	180
7. Gwarancje klienta sektora bankowego (Olga Szczepańska)	182
7.1. Dlaczego klienci sektora bankowego potrzebują gwarancji?	184
7.2. Gwarancje dla deponentów detalicznych	185
7.2.1. Geneza formalnych systemów gwarantowania depozytów	185
7.2.2. Cel gwarancji dla deponentów	186
7.2.3. W kierunku wzmocnienia gwarancji depozytów – doświadczenia Unii Europejskiej	188
7.3. Nowe podejście do ochrony wierzycieli instytucjonalnych	192
7.3.1. Gwarancje <i>implicite</i> przed kryzysem	192
7.3.2. <i>Bail-in</i> w miejsce <i>bail-out</i>	195
7.3.3. Minimalny poziom zobowiązań banku służących absorpcji strat	197

7.4. <i>Bail-in</i> w przypadku depozytów detalicznych	199
7.5. Podsumowanie	201
8. Regulacje makroostrożnościowe w sektorze ubezpieczeń (<i>Teresa Czerwińska, Jan Monkiewicz, Lech Gąsioriewicz</i>)	203
8.1. Przesłanki teoretyczne opracowania regulacji ostrożnościowych w sektorze ubezpieczeniowym	206
8.1.1. Zakłady ubezpieczeń jako element systemu finansowego	206
8.1.2. Regulacje makroostrożnościowe w nowym paradygmacie regulacyjnym rynków finansowych	211
8.1.3. Systemowo ważne instytucje ubezpieczeniowe	214
8.1.4. Nadzór makroostrożnościowy w sektorze ubezpieczeń	218
8.2. Instrumenty polityki makroostrożnościowej w sektorze ubezpieczeń	221
8.3. Podsumowanie	228
9. Regulacje mikroostrożnościowe sektora ubezpieczeniowego (<i>Teresa Czerwińska</i>)	230
9.1. Podejście mikroostrożnościowe do regulacji nadzorczych	231
9.2. Instrumenty polityki mikroostrożnościowej sektora ubezpieczeń	232
9.3. Instrumenty polityki mikroostrożnościowej w zakresie standardów wykonywania działalności przez instytucje ubezpieczeniowe	237
9.3.1. Zarządzanie ryzykiem	238
9.4. Instrumenty w zakresie płynności i wypłacalności	244
9.4.1. Wymogi adekwatności kapitałowej	244
9.4.2. Wymogi w zakresie wyceny ryzyka działalności na potrzeby wypłacalności	252
9.4.3. Wymogi w zakresie zarządzania portfelem lokat	261
9.5. Instrumenty ostrożnościowe w zakresie warunków wykonywania działalności i konkurencji w sektorze ubezpieczeń	263
9.6. Instrumenty w zakresie kształtowania praktyk rynkowych w sektorze ubezpieczeń	271
9.7. Instrumenty mikroostrożnościowe w zakresie monitorowania działalności zakładów ubezpieczeń	277
9.8. Implikacje wdrażania nowych instrumentów polityki mikroostrożnościowej w zarządzaniu ryzykiem instytucji ubezpieczeniowych	280
10. Systemy ochrony ubezpieczonych w zarządzaniu ryzykiem niewypłacalności zakładów ubezpieczeń (<i>Marek Monkiewicz</i>)	286
10.1. Systemy ochrony ubezpieczonych w przypadku niewypłacalności zakładu ubezpieczeń OC komunikacyjnego – trendy regulacyjne	290
10.2. Systemy ochrony ubezpieczonych w przypadku niewypłacalności zakładu ubezpieczeń majątkowych i życiowych – trendy regulacyjne	299
10.3. System ochrony ubezpieczonych w przypadku niewypłacalności zakładu ubezpieczeń majątkowych (w tym OC komunikacyjnych) i życiowych w Polsce – trendy regulacyjne	315
10.4. Podsumowanie	319
11. Zarządzanie ryzykiem instytucji pośrednictwa finansowego: instytucje zarządzające funduszami i aktywami, domy maklerskie, instytucje rozliczeniowe, giełdy (<i>Teresa Czerwińska</i>)	324
11.1. Kierunki rozwoju koncepcji zarządzania ryzykiem instytucji pośrednictwa finansowego	324
11.2. Trendy w zarządzaniu ryzykiem instytucji zarządzających funduszami i aktywami	329

11.3. Profil ryzyka domów maklerskich	331
11.4. Nowe rozwiązania w zakresie zarządzania ryzykiem instytucji pełniących funkcje <i>back office</i>	334
Część druga. Narzędzia modelowania i zarządzania ryzykiem w instytucjach finansowych	339
12. Pomiar i analiza ryzyka – przegląd narzędzi (Krzysztof Jajuga)	341
12.1. Pomiar ryzyka – podstawy teoretyczne	341
12.2. Narzędzia teoretyczne i miary ryzyka	346
12.2.1. Rozkład statystyczny zmiennej ryzyka	346
12.2.2. Miary ryzyka wynikające z rozkładu statystycznego ciągłej zmiennej ryzyka	349
12.2.3. Miary ryzyka wynikające z rozkładu statystycznego skokowej zmiennej ryzyka	355
12.2.4. Funkcja zależności zmiennej ryzyka od czynników ryzyka	356
12.2.5. Pomiar ryzyka – wielowymiarowa zmienna ryzyka	359
12.3. Praktyka pomiaru ryzyka instytucji finansowych	363
13. Zarządzanie ryzykiem kredytowym banku (Zbigniew Krysiak, Paweł Metrycki)	371
13.1. Modelowanie ryzyka i szacowanie ceny kredytu	371
13.2. Alokacja kapitału na ryzyko i wycena kredytów	391
13.2.1. Alokacja kapitału na ryzyko	391
13.2.2. Wycena aktywów narażonych na ryzyko kredytowe	397
13.3. Ocena ryzyka kontrahenta metodą CVA	404
14. Zarządzanie ryzykiem płynności w banku (Andrzej Stopczyński)	409
14.1. Ryzyko płynności instytucji kredytowej	410
14.2. Pomiar ryzyka płynności	412
14.3. Płynność wielowalutowa	422
14.4. Testy warunków skrajnych i analiza scenariuszy	423
14.5. Modele VaR uwzględniające płynność	425
14.6. Zarządzanie ryzykiem płynności	426
14.6.1. Horyzont czasowy	427
14.6.2. Organizacja procesu zarządzania płynnością	428
14.6.3. Limity ograniczające ryzyko płynności	430
14.6.4. Zarządzanie płynnością w procesie ALM – ceny transferowe	432
15. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej (Aleksander Mercik)	437
15.1. Definicja ryzyka stopy procentowej	437
15.2. Metody pomiaru ryzyka stopy procentowej	440
15.2.1. Pomiar ryzyka stopy procentowej w procesie zarządzania ryzykiem rynkowym	440
15.2.2. Analiza luki stopy procentowej	440
15.2.3. Analiza wrażliwości poszczególnych instrumentów na zmianę stopy dochodu	443
15.2.4. Wyznaczanie wpływu zmiany stóp procentowych na wynik odsetkowy	446
15.2.5. Analiza nierównoległych zmian krzywej dochodowości	447
15.2.6. Szacowanie wartości zagrożonej dla stopy procentowej	448
15.2.7. Analiza scenariuszy skrajnych	450
15.2.8. Analiza ryzyka bazowego	450
15.3. Strategie sterowania ryzykiem stopy procentowej	452
15.3.1. Sterowanie ryzykiem – wprowadzenie	452
15.3.2. Strategie mające na celu zabezpieczenie przepływów pieniężnych ..	453

15.3.3. Strategie zabezpieczające wartość portfela aktywów	456
16. Zarządzanie ryzykiem rynkowym w instytucjach finansowych (<i>Katarzyna Kuziak</i>)	459
16.1. Pomiar ryzyka rynkowego	461
16.2. Zarządzanie ryzykiem kursu walutowego	467
16.3. Zarządzanie ryzykiem cen akcji	473
16.4. Ryzyko cen towarów	476
17. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym instytucji finansowej (<i>Janusz Zawiła-Niedźwiecki</i>)	479
17.1. Wprowadzenie	479
17.2. Ryzyko operacyjne w ujęciu „bazylejskim”.	480
17.3. Ryzyko operacyjne w ujęciu nauk o zarządzaniu	487
17.4. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym	491
17.5. Organizacja zarządzania ryzykiem operacyjnym	499
17.6. Ocena dojrzałości zarządzania ryzykiem	501
17.7. Zarządzanie kryzysowe	501
17.8. Podsumowanie	502
18. Ryzyko zakładu ubezpieczeń – modelowanie i zarządzanie (<i>Wanda Ronka-Chmielowiec</i>)	504
18.1. Rodzaje ryzyka w działalności zakładu ubezpieczeń	504
18.2. Problem pomiaru ryzyka zakładu ubezpieczeń	505
18.3. Modelowanie ryzyka ubezpieczeniowego w zakładzie ubezpieczeń i zarządzanie nim	507
18.3.1. Identyfikacja, klasyfikacja i pomiar ryzyka ubezpieczeniowego . . .	508
18.3.2. Modelowanie ryzyka ubezpieczeniowego w portfelach	516
18.3.3. Kalkulacja składki ubezpieczeniowej	517
18.4. Zarządzanie ryzykiem kredytowym w zakładzie ubezpieczeń	521
18.5. Zarządzanie ryzykiem rynkowym w zakładzie ubezpieczeń	522
18.6. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym w zakładzie ubezpieczeń	524
18.7. Ryzyko niewypłacalności i ryzyko utraty płynności zakładu ubezpieczeń . .	528
Zakończenie	531
Bibliografia	535
Indeks	560